

Az Európai Unió légihálózatának elemzése gráfelméleti módszerekkel

Oláh Kitti*

*Óbudai Egyetem, Mechatronikai és Járműtechnikai Intézet, 1081 Budapest, Népszínház utca 8.

(e-mail: olah.kitti@bkg.uni-obuda.hu)

Absztrakt: Manapság észre sem vesszük, hogy a mindennapjainkat körül veszik a gráfelméleti törvényszerűségek. A gráf, mint modellezési forma jelen van a természettudományokban, számítógéptudományban, gazdaság-és társadalomtudományban és a közlekedésben is. A légitársaságok kritikus infrastruktúrák közé sorolható, ezért különösen figyelni kell a hibátűrő képességére. Az Európai Unió (EU) tagállamaihoz tartozó nemzetközi reptérhálózat, hibátűrő képességét vizsgálom, amihez a többszörös összefüggőséget, mint gráfelméleti elemet fogom használni.

---

1. BEVEZETÉS

A hálózatokat különböző matematikai módszerekkel tudjuk elemezni, aminek legalapvetőbb eszköze a gráfelmélet. A gráf, pontok és élek halmazából tevődik össze, amelynél az élek felelnek egyes csomópontok között lévő kapcsolat megjelenítéséért. Az általam kiválasztott légihálózatnak a csomópontjai lesznek az országok és az őket összekötő járatok pedig az élek. A többszörös összefüggőség megmutatja, hogy mennyire ellenálló támadásokkal szemben egy gráf, azaz hogy maximum mennyi élt lehet eltávolítani ahhoz, hogy a hálózat továbbra is összefüggő maradjon. A cikkben kitérek arra is, hogy milyen hatással bír egy-egy él eltávolítása. Végül a számításához szükséges gráfalgoritmusokat programozói felületen fogom megvalósítani.

2. GRÁFELMÉLETI ALAPFOGALMAK

A cikk teljes megértéséhez szükséges néhány fogalom ismertetése.

Egy gráfot két halmaz alkot: $G = (V, E)$, ahol a V halmazba tartoznak a gráf csúcsai/pontjai és az E halmazba pedig a gráf élei. A csúcsok kételemű részhalmazai tartalmazzák az éleket.

Irányított egy gráf, ha élei rendezett párok, amiket nyilakkal jelölünk. Hurokélnek nevezzük azokat az éleket, amiknek a kezdő- és végpontjaik ugyanazok.

Az összetett gráfok többszörös éleket is tartalmaznak, amik kettő vagy több eltérő, nem hurokélnek a végpontjai egyformák. Fokszám a csúcsokba vezető élek összességét jelenti. Az út az éleknek azon sorozata, mely egy csúcsot legfeljebb csak egyszer érint.

Éldiszjunkt utaknak nevezzük az összes olyan utat, amelyeknek nincsenek közös élei.

Pontdiszjunkt utaknak nevezzük az összes olyan utat, aminek a kezdő-és végpontjai kivételével nincsenek közös pontjaik.

Egy G gráf összefüggő, ha bármely két csúcsához tartozik csúcsot összekötő út a gráfban, ezen utak a G gráf részgráfjai. A $H(V', E')$ gráf a $G(V, E)$ részgráfja, ha $V' \subseteq V$ és $E' \subseteq E$ illetve, egy csúcs vagy él pontosan akkor illeszkedik egymásra H gráfban, ha G -ben.

Artikulációs pontok halmazába rendeljük azokat a pontokat egy összefüggő gráfban, amiket elhagyva a gráf elveszti összefüggőségét.

Elvágó élek halmaza tartalmazza az összes olyan élt, amely eltávolításával a gráf elveszti összefüggőségét.

A többszörös összefüggőségnek két típusát ismerjük. Egy gráf lehet k -szorosan pontösszefüggő, ha legalább $k+1$ csúcsa van és bárhol eltávolítunk k -nál kevesebb csúcsot, akkor is még összefüggő marad a gráf. Továbbá lehet k -szorosan élösszefüggő is egy gráf, ha eltávolítunk k -nál kevesebb élt és így is még összefüggő marad a gráf.

3. EU NEMZETKÖZI REPTÉRHÁLÓZAT HIBATŰRŐ KÉPESSÉGÉNEK SZÁMÍTÁSA

3.1 Adatbázis és lokális él-összefüggőség

A számításához elsősorban a többszörös összefüggőséget, mint gráfelméleti elemet fogom használni. Az Európai Unió 27 tagállamánál csak azokat a reptereket vettem figyelembe, amelyeket a tagállamok egyike üzemeltet és nemzetközileg elismert, azaz katonai és magáncélú reptereket szintén kizártam. Az alábbi ábrákon (1-2. ábra) az látható, hogy mely ország melyik másik tagállammal van közvetlen kapcsolatban.

Ausztria	Bulgária	Horsvaterország	Ciprus	Csehország	Dánia	Németország	Franciaország	Szlovákia	Portugália	Lengyelország	Szlovénia	Lettország
Belgium	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Dánia
Bulgária	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Észtország
Ciprus	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Franciaország
Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Dánia	Litvánia
Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Németország
Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Olaszország
Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Hollandia	Svédország
Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Szlovákia
Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Irország	Szlovénia
Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	Lengyelország	
Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	Luxemburg	
Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	Németország	
Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	Olaszország	
Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	
Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	Románia	
Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	
Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	
Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	

1. ábra

Litvánia	Románia	Spanyolország	Észtország	Málta	Irország	Finnország	Magyarország	Svédország	Olaszország	Belgium	Hollandia	Luxemburg	Görögország
Ciprus	Ausztria	Ausztria	Dánia	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ciprus	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria
Csehország	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Belgium	Finlandia	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria
Dánia	Bulgária	Bulgária	Hollandia	Bulgária	Bulgária	Bulgária	Franciaország	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria	Ausztria
Franciaország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Görögország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország	Csehország
Görögország	Észtország	Észtország	Németország	Görögország	Dánia	Dánia	Irország	Észtország	Dánia	Észtország	Dánia	Finlandia	Dánia
Hollandia	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország	Franciaország
Irország	Görögország	Görögország	Németország	Görögország	Görögország	Görögország	Spanyolország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország	Görögország
Lengyelország	Hollandia	Hollandia	Németország	Hollandia	Horvátország	Horvátország	Svédország	Horvátország	Hollandia	Horvátország	Horvátország	Horvátország	Horvátország
Lettország	Irország	Irország	Németország	Irország	Irország	Irország	Spanyolország	Irország	Lengyelország	Irország	Irország	Irország	Irország
Németország	Lettország	Lettország	Németország	Lettország	Lettország	Lettország	Spanyolország	Lettország	Lettország	Lettország	Lettország	Lettország	Lettország
Olaszország	Portugália	Portugália	Németország	Portugália	Portugália	Portugália	Spanyolország	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália	Portugália
Portugália	Spanyolország	Spanyolország	Németország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország	Spanyolország
Spanyolország	Svédország	Svédország	Németország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország	Svédország
Svédország	Szlovákia	Szlovákia	Németország	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia	Szlovákia
Szlovákia	Szlovénia	Szlovénia	Németország	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia	Szlovénia

2. ábra

Az elsődleges célom, megvizsgálni a hálózat csomópontjai közötti kapcsolatot, tehát az él-összefüggőséget kell kiszámolni. Ez az érték megadja a minimum élszámot, amit még eltávolíthatok a gráfból anélkül, hogy szétesne két különböző komponensére. Azonban ehhez a lokális k-él-összefüggőség szükséges, ami Menger tételéből adódóan minden k-él-összefüggő G gráfra igaz, hogy tetszőlegesen kiválasztott két pontja (u, v) között található k darab éldegen út. Ennélfogva egy G gráf lokális él-összefüggőségén az (u, v) csúcsok között elhelyezkedő éldiszjunkt utak maximális számát értjük.

3.2 Gráfok ábrázolási módjai

Mielőtt még a konkrét számításokat végeznénk, fontos megvizsgálni, hogy milyen formában deklarálhatunk egy hálózatot, programozói felületen. A gyakorlatban kétféle különböztetünk meg: adjacenciamátrix és szomszédsági lista. Az éllistas módszert, ritka (kevés élt tartalmazó) gráfnál használjuk, hiszen a programban elfoglalt memóriáigénye arányos az élek és pontok számával. Azonban az EU nemzetközi reptérhálózatát tekintve elmondható, hogy a sűrű gráfokhoz tartozik, ezért a mátrix formát választottam.

Ha van egy G=(V, E) gráfunk, aminek a csúcsainak számát n-nel jelöljük, akkor ezt egy n*n-es mátrixba lehet ábrázolni úgy, hogy az oszlop-és sorindexek megegyeznek a gráf csúcsaival. A mátrix feltöltését pedig az alapján adtam meg, hogy adott csúcsoknál van-e él, azaz indul járat a két ország között:

$$C[i, j] = \begin{cases} 1, & \text{ha } (i, j) \in E \\ 0, & \text{ha } (i, j) \notin E \end{cases}$$

Az irányított, súlyozott adjacenciamátrix látható (3.ábra), ahol 0.indexszel jelöltem Ausztriát és a (1-2. ábra) megfelelően haladtam az indexek növelésével egészen 26-os sorszámmal bezárólag, ami Görögországot fogja jelenteni. A sorok jelölés

a kiindulási csomópontot, azaz országot, míg az oszlopok a célországot. Az általam létrehozott súlyozási szabályrendszer fő szempontja az, hogy az élkapacitások értékei megegyezzenek az adott kiindulási ország nemzetközi reptereiről indított járatai számával. Vegyük a 0. indexű Ausztriát, akinek 6 nemzetközi reptere van és ezek közül mennyiből lehet eljutni a célországok egyikébe. Érdekességképpen a mátrix átlójában csupa 0 érték került, hiszen ezek a hurokéleknek felelnek meg, azonban a belföldi járatokat nem vettem figyelembe.

0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
0	0	2	2	0	2	6	3	0	2	1	0	0	0	1	3	0	0	1	3	0	2	1	2	4	2	4	2	6
1	3	0	0	2	2	1	3	3	1	1	3	0	0	0	1	2	0	1	2	1	2	1	2	3	2	2	2	
2	4	0	0	1	4	7	6	0	0	2	1	2	0	0	2	0	2	0	2	0	2	3	4	5	6	2	1	
3	1	1	0	0	1	2	0	0	0	2	0	2	2	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	2	
4	1	4	2	2	0	1	1	1	1	1	2	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	2	1	1	1	
5	3	2	4	2	3	0	4	4	0	4	3	0	2	1	6	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
6	12	13	13	6	3	7	0	12	0	11	10	2	7	6	12	24	4	5	6	6	8	6	12	5	10	7	21	
7	4	5	8	0	6	7	8	0	1	20	6	1	2	3	5	15	1	10	14	2	6	7	12	16	15	10	10	
8	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	
9	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	
10	1	4	5	4	1	2	1	9	6	0	2	0	0	0	1	1	6	1	2	10	2	3	5	0	2	9	0	
11	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	
12	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	
13	0	0	0	1	1	2	1	1	0	1	1	0	2	0	0	2	0	2	1	0	1	1	1	0	2	0	0	
14	5	1	0	3	0	1	8	3	0	2	0	0	0	0	6	0	3	0	2	1	7	6	3	0	2	0		
15	18	3	1	0	5	4	18	15	1	9	10	0	1	2	0	0	0	1	4	11	2	5	8	14	17	18	9	
16	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	0	1	0	0	
17	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	
18	3	1	1	1	1	4	2	1	5	3	0	1	2	1	5	0	2	0	1	2	1	3	1	2	1	1	1	
19	2	1	1	1	1	4	1	0	1	2	1	4	1	1	1	1	0	1	0	1	3	2	1	1	1	0	1	
20	0	0	0	1	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	2	0	1	
21	2	0	0	2	2	2	3	2	0	0	4	0	1	0	2	9	1	0	2	1	0	0	1	1	0	1	6	
22	12	6	3	2	11	11	27	18	4	12	17	0	6	7	16	21	1	12	12	4	9	9	0	21	20	13		
23	3	3	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2	1	2	1	2	0	1	0	1	4	
24	3	2	4	1	2	1	4	1	3	2	0	2	2	5	1	3	2	2	2	2	4	1	0	1	0	1	5	
25	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	
26	13	7	2	4	11	5	19	11	1	1	10	0	3	4	8	6	1	2	6	6	8	9	16	14	14	4	0	

3. ábra

3.3 Gráfbejárás kétféle módszerrel

Természetesen minden gráfalgoritmusnál szükségünk lehet a gráf szerkezetében tárolt információkra, csúcsok helyzetére, élkapacitásokra. Ehhez kétféle bejárás stratégia használhatunk: szélességi (BFS) és mélységi (DFS) algoritmust.

BFS-algoritmus: első lépésként meg kell adni egy kezdőcsomópontot (s), majd megnézi a tőle egy egységnyi távolságra lévő csúcshomszédjait. Utána az s csúcstól keresi meg a tőle két egységnyi távolságra lévő pontokat, amik egyben s csúcshomszédjainak a szomszédjai és ez megy tovább mindaddig, még az összes csomópont föl nem lesz derítve. Ha a bejárás közben egyszer már megtaláltunk egy csomópontot, akkor ha újból rálelnénk, nem kell figyelembe venni, azaz kerüljük a duplikációt.

DFS-algoritmus: megadunk egy kezdőcsomópontot, amitől haladunk tovább a véletlenszerűen kiválasztott irányított éleken, mindaddig amíg már nem találunk felderítetlen csúcst. Még ezzel nem biztos, hogy teljesen főlterképeztünk mindent, így ilyenkor visszamegyünk az út utolsó előtti csúcsáig, majd onnan keresünk tovább haladó útvonalat más bejáratlan csomópontokba. Ha innen sem vezet már újabb út, akkor megint visszamegyünk eggyel korábbi csúcsához. Végül, ha már nincs több felderítő út a kezdőcsomópontból (s) akkor azt mondhatjuk, hogy s pont mélységi bejárás algoritmus végéhez ért. Azonban megeshet, hogy kezdőcsomópont bejárása lezárult, de a gráfnak továbbra is marad még felfedezetlen pontja, ez csupán csak annyit jelent, hogy nem minden pontot tudunk elérni a kezdőpontból. Ez esetben választani kell egy új kiindulási pontot (felfedezetlen pontok közül), majd tovább folytatjuk a DFS-algoritmust.

3.3 Ford-Fulkerson tétel

Ahhoz, hogy a hálózatnak kiszámítsuk a lokális él-összefüggőségét, szükségünk van a Ford-Fulkerson tételére, ami a maximális folyam és minimális vágás elvén működik. Hálózatnak tekintjük az összes olyan G gráfot, melynek két kitüntetett pontja van forrás (s) és cél (t) és minden élhez hozzárendeltünk egy nemnegatív valós számot, ami az él kapacitását jelenti ($c(e)$), összefoglalva: egy hálózat $(G; s; t; c)$ összetevői.

Folyamnak nevezzük azt az f függvényt, mely minden élre igaz, hogy $f(e) \leq c(e)$ és $\sum\{f(e)|e \text{ végpontja } v\} - \sum\{f(e)|e \text{ kezdőpontja } v\} = 0$ és $v \in V(G)$ kivéve az s, t pontokat, tehát egy csúcsba befolyó folyamértékek összege mindig megegyezik a csúcsból kifolyóval. Gyakorlatban törekszünk minél nagyobb kihasználtságra egy-egy hálózat esetében, erre használunk javító gráfokat, amik megvizsgálják, hogyan lehetne növelni a folyam értékét.

Legyen $X \subseteq V(G)$ a csúcsoknak egy nem üres részhalmaza, és tegyük fel, hogy $s \in X$, valamint $t \in V(G) - X$. Az olyan éleket, amik X halmazból $V(G) - X$ halmazba mutatnak nevezzük (s, t) -vágásnak. Ez a vágás meggátolja az átjutást s -ből t -be. A vágás kapacitását ($c(X)$) a vágásban szereplő éleken lévő kapacitások összege határozza meg, amely X részhalmaz egyik pontjából a $V(G) - X$ részhalmaz egy másik pontjába mutatnak, de csak az előremutató éleket vesszük figyelembe.

Végezetül a Ford-Fulkerson tételére térnek át, amely magába foglalja azt, hogy egy hálózatban felfedezett maximális folyam értéke megegyezik a minimális vágás értékével és egyben megszünteti az s, t pontok közti kapcsolatot.

4. IMPLEMENTÁCIÓS EREDMÉNYEK ELEMZÉSE

Miután átvettük a szükséges gráfalgoritmusokat, nézzük meg, milyen eredményekre tehetünk szert, mindezt C# programnyelven keresztül. Ügyelve a gráf megfelelő bementi formájának deklarálására, majd a gráfbejárás metódusokat követi a minimális vágást kereső algoritmus, végezetül pedig a kiírás. A 4. ábra mutatja, hogy Ausztriának, mint kiindulási csomópont, mely élei tartoznak a minimális vágáshoz szükséges halmazba tehát, ha egyidejűleg ezeket az éleket eltávolítanám, akkor Ausztria izolált ponttá válna, elszigetelődne a többi országtól. Az 5. ábra pedig a minimális vágáshoz tartozó élek kapacitásának összegét adja, ami egyben a maximális folyamértékével is megegyezik. Az eredményt tekintve elmondható, hogy Ausztria nemzetközi reptereiről indított 50 járatot törölni kell, hogy megszűnjön a kapcsolat a többi tagállammal. Továbbá Ausztria sem 100%-osan védett a támadásokkal szemben, hiszen a 22 lokális él-összefüggőségét növelni kellene még új élekkel, hogy legalább minden tagállammal legyen egy közös élük.

```

Microsoft Visual Studio Debug Console
0 - 1
0 - 2
0 - 3
0 - 5
0 - 6
0 - 7
0 - 9
0 - 10
0 - 14
0 - 15
0 - 18
0 - 19
0 - 21
0 - 22
0 - 23
0 - 24
0 - 25
0 - 26

C:\Users\Piszuka\Desktop\sulyozott,iranyított gráf minCut\sulyozott,iranyított gráf minCut\bin\Debug\netcoreapp3.1\sulyozott,iranyított gráf minCut.exe (process 8500) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
    
```

4. ábra

```

Microsoft Visual Studio Debug Console
A maximális folyam értéke = 50

C:\Users\Piszuka\Desktop\Ford-Fulkerson algoritmus\Ford-Fulkerson algoritmus\bin\Debug\netcoreapp3.1\Ford-Fulkerson algoritmus.exe (process 16564) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
    
```

5. ábra

Összehasonlításéppen megnéztem, melyik ország rendelkezik a legkisebb hibatűrő képességgel. Az egyik Lettország, akinek az alábbi (6.ábra) látszik, mely éleket kellene eltávolítani és ez egyuttal 8 járat törlésével járna (7.ábra).

```

Microsoft Visual Studio Debug Console
12 - 5
12 - 6
12 - 7
12 - 13
12 - 16
12 - 21
12 - 22
12 - 24

K:\Szakdolgozat 2021\sulyozott,iranyított gráf minCut\sulyozott,iranyított gráf minCut\bin\Debug\netcoreapp3.1\sulyozott,iranyított gráf minCut.exe (process 16988) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
    
```

6. ábra

```
Microsoft Visual Studio Debug Console
A maximális folyam értéke = 8
K:\Szakdolgozat 2021\Ford-Fulkerson algoritmus\Ford-Fulkerson algoritmus\bin\Debug\netcoreapp3.1\Ford-Fulkerson algoritmus.exe (process 16588) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
```

7. ábra

Észtország szintén az alacsony hibatűró képességű országok közé tartozik, hiszen az alábbi ábrákon (8-9. ábra) látszik, hogy csupán 7 élt kell eltávolítani vele együtt 8 járatot, hogy a hálózat két komponensére essen szét és Észtország elveszítse kapcsolatát a többi tagállammal.

```
Microsoft Visual Studio Debug Console
16 - 5
16 - 6
16 - 10
16 - 12
16 - 19
16 - 21
16 - 24
K:\Szakdolgozat 2021\sulyozott, iranyított gráf minCut\sulyozott, iranyított gráf minCut\bin\Debug\netcoreapp3.1\sulyozott, iranyított gráf minCut.exe (process 4724) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
```

8. ábra

```
Microsoft Visual Studio Debug Console
A maximális folyam értéke = 8
K:\Szakdolgozat 2021\Ford-Fulkerson algoritmus\Ford-Fulkerson algoritmus\bin\Debug\netcoreapp3.1\Ford-Fulkerson algoritmus.exe (process 10400) exited with code 0.
To automatically close the console when debugging stops, enable Tools->Options->Debugging->Automatically close the console when debugging stops.
Press any key to close this window . . .
```

9. ábra

5. MILYEN HATÁSSAL BÍR EGY-EGY ÉLTÁVOLÍTÁS A HÁLÓZATRA NÉZVE

Elsődleges szempont, hogy megvizsgáljuk, milyen károkat tud okozni egy-egy éltávolítása a reptérhálózatban. Ahogy említettem Ausztria 22 tagállammal nemzetközileg közvetlen kapcsolatban áll, de így is elmondható, hogy nagy veszteségeket tud kiváltani egy-egy kibertámadás vagy természetsapás. A támadott ország infrastruktúrájának kármértéke függ a blokkolás időtartamától. Azonban már rövid időn belül olyan zavart tud létrehozni az ütemezésben, hogy az komoly gazdasági és logisztikai megoldásokat igényelne.

Ugyanakkor mégis előfordul a gyakorlatban, hogy lokális hibák miatt egyes csomópontok nem tudják elvégezni a feladataikat, ilyenkor továbbadják más pontoknak, akik szintén továbbadják a rájuk nehezedő feladatokat, ezzel elindul egy lavinahatás. Viszont már kifejlesztettek különböző optimalizáló algoritmusokat, hogy egyenletesen szétoszlassák a terhelést a szomszédos csomópontok között. Erre példaként szolgálhat olyan logisztikai protokoll, aminek segítségével

megtalálhatjuk a hálózatban az alternatív útvonalat, ami a hibaelhárítását segít a hálózatot összefüggőként kezelni. Ehhez az INCOTERMS 2020-as szokványt, klauzulákat használják vagy egy-egy alkatrész beszerzését megpróbálják nem csak egy országból megrendelni. Azonban ez készlet felhalmozódással járhat, amit próbálnak elkerülni a megrendelő cégek. Miután megoldódott a hiba az adott csomópontnál, visszaállhat a hálózatba és tovább folytathatja a feladatát.

6. KONKLÚZIÓ

Ebben a cikkben megvizsgáltam az Európai Unió tagállamaiból álló reptérhálózatának rezisztenciáját támadásokkal szemben, ehhez gráf-és folyamalgoritmusokat használtam. Ezen belül az egyes országok közti közvetlen kapcsolatot vettem figyelembe. Megkerestem a legideálisabb gráfábrázolási módot, amivel könnyedén bedeklaráltam C# programnyelv környezetébe. Végezetül az ellenőrzés sem maradhatott el, amihez a Ford-Fulkerson tételt használtam, továbbá ok-okozati összefüggésekre kerestem optimalizálási módszereket.

HIVATKOZÁSOK

- Katona Y. Gy., Recki A., Szabó Cs. (2002) *A számítástudomány alapjai*, Typotex kiadó, Budapest
 Lovász L., Pelikán J., Vesztegombi K. (2019). *Diszkrét Matematika*, Typotex kiadó, Budapest
 Oláh K. (2021). *Gráfok többszörös összefüggősége*, Óbudai Egyetem, Budapest
 Zentai D. (2017) *Gráfelméleti módszerek a kritikus infrastruktúra védelemben*. Hadmérnök XII. évfolyam 2.pp.343-344.